

די שוואַרצע בענדער

תורת יואל

גליון מס' 104

אידיש

מיוחד פאר פרחי התלמידים זיך צו באקענען מיטן רבי'נס הייליגע דיבורים

י.ז. הכהן: עזרך

פרשת וירא תשפ"ז

וירא אליו ד' באלוני ממרא (י"ח א.)

דער מדרש (בראשית רבה מח א.) טייטש אויס א פסוק אין תהילים (קאפיטל י"ח) **ותתן לי מגן ישעך:** זה אברהם, **וענותך תרבני:** און השי"ת האט איהם פארמערט ענווה.

פרעגט דער מדרש מה ענוה הרבה הקב"ה לאברהם טייטש: וואספארא ענוה האט הקב"ה צוגעגעבן פאר אברהם? ענטפערט דער מדרש שהי' יושב והשכינה עומדת מיט דעם וואס הקב"ה איז געשטאנען בשעת אברהם איז געזיצן, דאס האט פארמערט ענווה ביי אברהם.

פרעגט דער רבי זי"ע, ווי אזוי לערנט דער מדרש ארויס פון דעם דיוק **ותתן לי** זה אברהם, נאך איז שוועך דער צווייטע דרש, **וענותך תרבני:** מה ענוה הרבה לאברהם, לכאורה ווען הקב"ה שטייט און אברהם זיצט, דאס איז נישט קיין ענין פון ענווה, דאס ווייזט לכאורה אויף פארקערט

אין מדרש שטייט (בראשית רבה כט ה.) אמר רבי סימון: מנין שהקב"ה עושה חסד עם הראשונים בזכות האחרונים, פון וואו ווייסן מיר אז השי"ת טוט חסד מיט א מענטש אין זכות פון זיינע שפעטער'דיגע דורות, **שנאמר: ונח מצא חן בעיני ד'**, באיזה זכות: בזכות תולדותיו, אין זכות פון זיינע קינדער, זעהן מיר, אז פון נח לערנט מען ארויס, אז הקב"ה טוט א חסד מיט א מענטש, אפי' ער אליינס איז נישט ראוי, אבער ער ווערט געהאלפן אין זכות פון זיינע קינדער און אייניקלעך.

והנה, אברהם אבינו איז געווען א גרויסער עניו, און געהאלטען באמת אז דאס וואס דער באשעפער אנטפלעקט זיך פאר אים, איז נאר אין זכות פון זיינע קינדער און שפעטערע דורות, וועגן דעם קומט דער פסוק, מודיע צו זיין: **וירא אליו ד'**, אליו דוקא אין זיין אייגענעם זכות.

דעס זעלבע זאגט דער מדרש, **ותתן לי מגן ישעך**, זה אברהם, אברהם אבינו איז געווען דער ערשטער וואס האט זוכה געווען צו התגלות אלוקית אין זיין אייגענעם זכות, במילא איז אברהם געווען דער ערשטער צו קענען זאגן **ותתן לי** - אין מיין אייגענעם זכות, משא"כ נח האט נישט געקאנט זאגן **ותתן לי**, ווייל ער האט נאך געדארפט צו קומען צו די זכותים פון זיינע קינדער, כמבואר במדרש, איז שוין פארשטענדליך דער מדרש: ותתן לי מגן ישעך - זה אברהם.

די צווייטע קשי' ווערט פארענטפערט מיט א גמרא אין חולין (פט א.), חז"ל זאגן: **שדרך הצדיקים כל זמן שמקבלים גדולה הם מקטינים עצמם**, טייטש: ווען א צדיק באקומט א גרויסקייט, איז גורם ער זאל זיך האלטן נאכמער בענווה ווי פריער, **ונחשבים בעיני עצמם לכלום** און דער צדיק באטראכט זיך פאר גארנישט, דהיינו ער פאר זיך איז נישט ווערט די גרויסקייט.

במילא איז פארשטענדליך דער מדרש, מה ענוה הרבה הקב"ה לאברהם - שהי' יושב והשכינה עומדת, ווייל מיט דעם וואס הקב"ה האט פארמערט כבוד און גדולה פאר אברהם אבינו, מיט לאזן אברהם זיצן ווען כביכול שטייט, האט אברהם מרבה - פארמערט ענווה, ווי די גמרא איז מסביה, אז א צדיק האלט זיך נאך קלענער ווען ער באקומט כבוד.

עס איז ידוע - באוואוסט - וואס דער בעל הטורים ברענגט פון חז"ל, אויפן פסוק **אלה תולדות השמים והארץ בהבראם** אותיות אברהם, **בזכות אברהם נבראו שמים וארץ**: אין זכות פון אברהם איז באשאפן די וועלט, **ובזכותו אנו קיימים** אין זיין זכות האט כלל ישראל א קיום, און דער הייליגער רבי ענדיגט וזכותו יעמוד לנו עד סוף כל הדורות אמן.

מעשה דערציילט

הרב ר' עזריאל שעהר שליט"א - הרב מ'טשעהרין

די מעשה האב איך געהערט פון מיין קרוב הר"ר משה חיים ווידער הי"ו, בשעת געבן תיקון לע"נ זיין זיידע החסיד המפואר רבי יושע שניידער ז"ל, פון לוגאנא, שווייץ.

רבי יושע איז געווען גאר א חשוב'ער איד, וואס האט ממש אויפגעהאלטן אידישקייט אין לוגאנא, און ווען דער רבי איז אנגעקומען קיין שווייץ נאכן באפרייאונג, ווי באקאנט איז דער רבי געווען זייער שוואך, דער רבי האט כמעט נישט געגעסן אין לאגער, איז רבי יושע געשטאנען צו הילף און כסדר געברענגט געזונטע עסן פארן רבי'ן און פאר די שטוב, אויף וואס דער רבי האט אים זייער מכיר טובה געווען.

און די ל' יארן איז ער געקומען קיין אמעריקא, און אריין צום רבי'ן, דער רבי האט זיך זייער געפרייט צו אים, און אלס הכרת הטוב, האט דער רבי געפרעגט רבי יושע מיט וואס קאן איך אייך אנוואונטשען? האט ער געענטפערט "רבי, איך בין דאך שוין אן אלטער איד" (ער איז געווען דאן בערך 88 יאר) זאגט דער רבי הויעך: אן אלטער איד? **איר וועט נאך אי"ה זיין אן אלטער איד.**

רבי יושע שניידער האט דערלעבט ביז די 100 יאר, ולא נס ליחו כברכת רביה"ק, אזוי ווייט, אז דעם לעצטען יום הק', האט ער געזאגט: איך לאז איבער דעם מחזור אין ביהמ"ד איך געברויכט דאס שוין נישט.

* * *

נאך א מעשה וויל איך איבערגעבן, די מעשה האט פאסירט ביי מיין פעטער הרה"ח יוסף יושע ווידער ז"ל מחשובי תלמידי מהרי"ץ דושינסקי זצ"ל.

רבי יוסף יושע האט געוואוינט אין ירושלים, און פלעגט קומען כמעט יערליך צום רבי'ן אויף די הייליגע טעג, וויפיל מאל ער האט געפרעגט דעם רבי'ן צו ער זאל זיך אהערציען, האט דער רבי נישט געענטפערט, ווי באקאנט האט דער רבי כמעט קיינמאל נישט געוואלט פסק'ענען די סארט שאלות.

תשל"ה, איז געווען די מלחמה אין א"י, דער מצב אין הייליג לאנד איז געווען זייער אנגעצויגן, האט ער געפרעגט דעם רבי'ן, וואס וועט זיין? איז שוין די צייט זעך אהערצו ציען?

יענע תקופה, האט דער רבי זי"ע, שוין יא געענטפערט פאר שואלים אז מען זאל זיך טאקע אהערציען, און זייער אסאך היימישע משפחות האבן זיך געצויגען קיין אמעריקע יענעם יאר.

רבי יוסף יושע איז אבער געווען זייער באזארגט, ער האט שוין געהאט א גרויסע משפחה, מיט גרויסע בחורים אין מיליטער יארגאנג, און ווער ווייסט צו די מדינה וועט ארויסלאזן, און צו די אמעריקאנע באאמטע וועלן אריינלאזן, אזוי א גאנטצע משפחה, איז ער איריין צום רבי'ן, לשאול את דבר ד', האט דער רבי געענטפערט, וועסט האבן גרויס הצלחה, און זייער שטארק אנגעוואונטשטען.

ברכות צדיק עשה רושם, ווי נאר ער איז צוריק געפארן קיין א"י נאך די ימים טובים, און אנגעהויבן דעם פראצעדור, אלעס איז געגאנגען געשמירט, זיינע בחורים האבן באקומען דעם פטור, אלע פאפירן זענען געווארן ארלעדיגט פיל שנעלער ווי געווענליך, און אויך אין אמעריקע האט די משפחה באקומען די גרינע קארד'ס תיכף ומיד, מען האט באשיינפערלעך געזעהן ווי דער רבינ'ס ברכה באגלייט.

רבי דוד הנגיד

רבי דוד איז געווען א זוהן פון רבי אברהם הנגיד, וואס איז געווען א זוהן פונעם הייליגען רמב"ם.

רבי דוד איז געבוירען אין קאהיר, מצרים, און נאך די פטירה פון זיין פאטער רבי אברהם, בשנת תתקצ"ח איז רבי דוד נתמנה געווארן אלס נגיד אויף אלע קהילות אין מצרים, סוריא, און ארץ ישראל, ער איז געזיצן אויפן נגידות שטוהל 47 יאר ברציפות, דערנאך האט ער פארלוירען דעם פאסטן, און ער האט זיך געצויגן און באזעצט אין שטאט עכו.

פינף יאר האט ער געוואוינט אין עכו, אין די צייט האט זיך אויפגעשפילט אן התנגדות צום הייליגען ספר מורה נבוכים פון זיין זיידן הרמב"ם, בראש פון די מתנגדים איז געשטאנען המקובל רבי שלמה פטיש וואס האט אויך געוואוינט אין עכו, און רבי דוד האט מלחמה געהאלטן און פארטיידיגט זיין זיידן'ס ווערק, ביידע צדדים האבן געהאט גרויסע רבנים און גאונים אויף זייער זייט.

אין ספר יוחסין ווערט געברענגט אז רבי דוד איז געגאנגען מתפלל זיין על קברי הלל ושמאי, אנטקעגן זיינע מלשינים, ונפל ממנם רב.

בצר לו, האט זיך רבי דוד געוואנדען צום גרויסן פוסק הרשב"א, וואס האט זיך אריינגעלייגט בעובי הקורה און געברענגט א שלום.

נאך פינף יאר וואוינען אין עכו, איז רבי דוד צוריק ארויף אויפן נגידות שטוהל, און מיט גרויס כבוד האט ער געטראגען די משרה אויף זיינע פלייצעס, אויפגעטהון גדולות ונצורות פאר כלל ישראל, און זיין נאמען איז געווען מכובד בכל ארצות הגולה, און געפיהרט דעם פאסטן קרוב צו 60 יאר, כולן שוה לטובה.

אחרי פטירתו, איז געווען גרויסע הספדים אין אלע שטעט, ער האט איבערגעלאזט צוויי זוהן, רבי אברהם און רבי שלמה.

נשאר אחריו ספר דרושים על התורה והפטורה, וואס מען פלעגט לערנען יעדן שבת אחר מנחה, ווי אויך א פירוש אויף פרקי אבות, ביידע חיבורים זענען געווען געשריבן אויף אראביש.

רבי דוד איז באערדיגט אין טבריא - יארצייט א' אלול שנת ה' ס"א.

א קאפיטל היסטאריע

גאונים - ראשונים - בעלי התוספות

לזיכוי הרבים: די גליון ווערט פארשפרייט וועכענטליך אין אלע גרעסערע סאטמארע בתי מדרשים.
פאר הערות, צו באקומען דעם גליון וועכענטליך רופט: 347.603.0383, אדער שיקט אן אימעיל צו: toirasyoel@gmail.com